

account the features of management at each level of management and the problem of interaction of different levels of management, and why further research on this topic will be devoted.

References:

1. Jung P. Die Konzeption der Personalentwicklung in der Allianz Versicherungs AG / Wirtschaft und Gesellschaft im Beruf, Sonderheft. Oktober. 1998. p. 43.
2. D. Joy-Matthews. *Developing of Human Resources [Razvitie chelovecheskih resursov]*. Moscow. 2006. Print.
3. N. Tom. Personnel development as an enterprise management tool [Razvitie personala kak instrument upravleniya predpriyatiem]. *Problems of theory and practice of enterprise*. 1993. Print.
4. Shvets I. Creating an effective system of motivation for professional development of staff. [Stvorennia efektyvnoi systemy motyvatsii profesiinoho rozvytku personalu]. *Economics*. 2013. Print.
5. Lyubimova K. *Attribution management of enterprise staff development [Atrybutyvnist upravlinnia rozvytkom personalu pidpriemstv]*. 2012. Web. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1212>
6. Husarov, O., Antyptseva, O., Husarov, K., & Yurieva, O. (2019). Economic development of industrial enterprises: motivation-oriented management methods. In SHS Web of Conferences (Vol. 67, p. 06021). EDP Sciences.

DOI: 10.5281/zenodo.3532733

УДК 351.82:338.242

Апостол О. І., здобувач ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

*Apostol O., PhD candidate, Educational, Scientific and Production Center
National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv*

СИСТЕМНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ЕКОНОМІКИ

THE SYSTEMIC TRANSFORMATIONS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF ECONOMIC COMPETITIVENESS

У статті досліджено базис системних перетворень державного управління конкурентоспроможністю економіки. Зокрема, охарактеризовано поняття

синергії та обґрунтовано її роль і місце в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки. Підкреслено, що через ефект синергії організаційні й управлінські фактори набувають провідного значення в підвищенні конкурентоспроможності підприємств і продукції, що випускається ними. Синергія зводиться до стратегічних переваг, які виникають унаслідок об'єднання підприємств і державних інститутів. Розкрито зміст маркетингової моделі підвищення конкурентоспроможності виробництва як запоруки активізації конкурентоспроможності економіки. Зазначено, що ця модель включає шість послідовних етапів з викладом завдань, що вирішуються, і їх важливості для досягнення максимального ефекту. Найбільш відповідальним етапом є розробка обґрунтованої стратегії підвищення конкурентоспроможності продукції, яка представляє комплекс заходів щодо забезпечення сталого виробництва продукції з конкурентними перевагами з тенденцією їх збереження і посилення в довгостроковій перспективі. Наведено особливості застосування менеджменту якості в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки. Відмічено, що він включає моніторинг, оцінку та статистичний аналіз факторів, спрямованих на забезпечення виробництва продукції з високоякісними характеристиками, що стимулюють економічне зростання бізнесу. Розроблено методіку розрахунку ризиків споживачів як критеріїв конкурентоспроможності.

Ключові слова: державне управління, конкурентоспроможність економіки, системні перетворення, менеджмент якості, стратегічні переваги.

The systemic transformations of public administration of economic competitiveness are explored in the paper. In particular, the concepts of synergy are described and its role and place in public management of economic competitiveness are justified. It was emphasized that, because of synergies, the organizational and managerial factors were central concerning enhancing of competitiveness of enterprises and their products. Synergy is reduced to the strategic benefits that arise from the integration of enterprises and public institutions. The content of the marketing model of production competitiveness creating as a guarantee of economy's competitiveness strengthening is revealed. It was noted that the model included six successive phases, outlining the challenges being addressed and their importance for maximizing the impact. It is noted that the most important stage of the given model is the development of a strategy of improving of competitiveness of products, which is a set of measures to ensure the sustainable production of products with competitive advantages, with a tendency to maintain and strengthen them in the long term. The features of application of quality management in state management of economy competitiveness are presented. It is noted that it includes monitoring, evaluation and statistical analysis of factors aimed at production ensuring with high quality characteristics, which stimulate economic growth of business. A methodology for consumer risks calculating as criteria for competitiveness is developed.

Keywords: public administration, economy competitiveness, systemic transformation, quality management, strategic advantages.

Постановка проблеми. Методологічні основи дослідження конкурентоспроможності продукції і бізнесу будуються на комплексному і систем-

ному підходах до її розгляду. Концептуальний підхід до дослідження полягає у спробі поєднати класичну, кейнсіанську та інституційну теорії для аналізу конкурентної економіки з використанням досягнень вітчизняної економічної думки, а в рамках організаційно-управлінських аспектів полягає в спробі пошуку нових методологічних принципів, що відображають сучасну економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення конкурентоспроможності національної економіки досліджувалися багатьма вченими України та зарубіжжя, зокрема, такими: О. М. Алимов [1], О. Ю. Бобровська [2], О. Г. Ларіна [3] та ін. Однак питання синергетики державного управління стосовно підвищення рівня конкурентоспроможності економіки все ще залишаються малодослідженими.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження системних перетворень державного управління конкурентоспроможністю економіки.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення низки таких завдань:

- охарактеризувати поняття синергії та обґрунтувати її роль і місце в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки;
- розкрити зміст маркетингової моделі підвищення конкурентоспроможності виробництва як запоруки активізації конкурентоспроможності економіки;
- навести особливості застосування менеджменту якості в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки;
- розробити методику розрахунку ризиків споживачів як критеріїв конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою дослідження виступає виділення в якості фундаментального координаційного аспекту міжфірмових зв'язків, а також на тому, що використання економічної теорії досконалої конкуренції як норми, на основі якої оцінюється ефективність економіки, є помилковим.

Ефекти від об'єднання дій господарюючих суб'єктів і державних інститутів (синергія) в економічних структурах використовуються в конкурентній боротьбі. Через ефект синергії організаційні й управлінські фактори набувають провідного значення в підвищенні конкурентоспроможності підприємств і продукції, що випускається ними. Синергія зводиться до стратегічних переваг, які виникають унаслідок об'єднання підприємств і державних інститутів [1; 2].

Здатність генерувати синергію на базі знань та інформації виступає результатом конкурентної боротьби, що сприяє виникненню інноваційного середовища, коли економічний ефект виходить не з кумулятивного ефекту впливових елементів, а їх взаємодії.

Поняття синергії здавна використовується в економічній теорії та управлінні. Це поняття пов'язане із синтезом наукових напрямків. Синергія здавна означає стратегічні переваги, які виникають унаслідок об'єднання пі-

дприємств порівняно з інтегрованими структурами. Підвищується їх ефективність і конкурентоспроможність, що проявляється в зростанні продуктивності та зниженні витрат виробництва, так як ефект спільних дій вище простої суми індивідуальних зусиль [3].

У сучасній економіці здійснюється нова просторова структуризація завдяки більш тісним зв'язкам підприємств промисловості з покупцями, постачальниками, а також з державними інститутами. Останні впливають на ефективність і конкурентоспроможність шляхом запровадження правил, вимог, системи обмежень та ринкового координування. З цим пов'язане подальше розкриття можливостей синергії. Ці зв'язки являють собою ефекти синергії, а взаємодії формуються в нових економічних формах. Конкурентна боротьба в таких формах, на перший погляд, зменшується, так як відбувається планування діяльності в рамках просторових структур. Але оскільки інновації також з'являються в різних структурах, то конкуренція посилюватиметься, незважаючи на процеси монополізації та обмеження.

Визначальна роль у розвитку конкурентоспроможного виробництва належить державі. На неї покладені ті основні функції, які не може виконати ринок. Виявлені в ході ретроспективного аналізу недоліки державного управління економікою визначили необхідність створення єдиного організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю продукції, який пропонується розглядати як систему методів спрямованих на найбільш повне задоволення попиту споживачів та стимулювання розвитку конкурентоспроможного бізнесу. Це не означає, що на державу покладається управління всім процесом створення конкурентних переваг. Їй належить координуюча роль, яка в сукупності з ринковими механізмами підприємств формує конкурентне середовище [2; 3].

В сучасних умовах класичне визначення системи виробництв як безлічі елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним і утворюють цілісність і єдність, включає суб'єкти ринку та державні інститути, які регулюють правила, вимоги, нормативи до результатів виробничої діяльності, а також правові, соціальні, політичні зв'язки. Основною властивістю такої системи є її емерджентність. Система призначена для вирішення складного економічного завдання: підвищення якості життя всього суспільства.

Реалізація принципів системного підходу вимагає врахування всіх властивостей системи і факторів, що впливають на її поведінку. Цим визначається ефективність управління в системі сучасних виробництв.

З іншого боку, економічні інтеграційні системи управління на макро і мікрорівнях об'єктивно обумовлені:

- поглибленням поділу праці;
- глобалізацією науково-технічного прогресу;
- інтеграцією капіталів.

При цьому розвиток форм економічної інтеграції має свою історію [2; 4].

Відповідно, з методичних позицій необхідно розкрити зміст маркетингової моделі підвищення конкурентоспроможності продукції. Ця модель включає шість послідовних етапів з викладом завдань, що вирішуються, і їх важливості для досягнення максимального ефекту. Найбільш відповідальним етапом є розробка обґрунтованої стратегії підвищення конкурентоспроможності продукції, яка представляє комплекс заходів щодо забезпечення сталого виробництва продукції з конкурентними перевагами з тенденцією їх збереження і посилення в довгостроковій перспективі.

У процесі дослідження були встановлені принципи системного підходу у формуванні конкурентних переваг продукції, дотримання яких з боку промислового бізнесу і держави є необхідною умовою для досягнення максимального ефекту.

У систему підвищення конкурентоспроможності органічно вписується менеджмент якості. Він включає моніторинг, оцінку та статистичний аналіз факторів, спрямованих на забезпечення виробництва продукції з високоякісними характеристиками, що стимулюють економічне зростання бізнесу. Крім того, розроблено методику розрахунку ризиків споживачів як критеріїв конкурентоспроможності.

Особливості періоду системних перетворень обмежують пряме запозичення західного досвіду в створенні методології управління конкурентоспроможністю продукції і припускають його переосмислення по відношенню до української дійсності. Використання для формування конкурентних переваг в якості вітчизняної продукції суто ринкових методів управління, як свідчить український досвід, не приводить до очікуваних результатів [1; 4]. Так, в сучасних умовах ринкових відносин конкурентного середовища і безпосередньої взаємодії українських і зарубіжних виробників підвищення конкурентоспроможності продукції стає стратегічним ресурсом економіки України.

Перетворення планової економіки в економіку ринкового типу вимагає критичного переосмислення концепції державного управління якістю.

Висновки. У цілому, проведене дослідження дозволяє отримати такі висновки.

1. Охарактеризовано поняття синергії та обґрунтувати її роль і місце в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки. При цьому підкреслено, що через ефект синергії організаційні й управлінські фактори набувають провідного значення в підвищенні конкурентоспроможності підприємств і продукції, що випускається ними. Синергія зводиться до стратегічних переваг, які виникають унаслідок об'єднання підприємств і державних інститутів.

2. Розкрито зміст маркетингової моделі підвищення конкурентоспроможності виробництва як запоруки активізації конкурентоспроможності економіки. Зазначено, що ця модель включає шість послідовних етапів з викладом завдань, що вирішуються, і їх важливості для досягнення максима-

льного ефекту. Найбільш відповідальним етапом є розробка обґрунтованої стратегії підвищення конкурентоспроможності продукції, яка представляє комплекс заходів щодо забезпечення сталого виробництва продукції з конкурентними перевагами з тенденцією їх збереження і посилення в довгостроковій перспективі.

3. Наведено особливості застосування менеджменту якості в державному управлінні конкурентоспроможністю економіки. Відмічено, що він включає моніторинг, оцінку та статистичний аналіз факторів, спрямованих на забезпечення виробництва продукції з високоякісними характеристиками, що стимулюють економічне зростання бізнесу.

4. Розроблено методику розрахунку ризиків споживачів як критеріїв конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Алимов О.М. Конкурентоспроможність національної економіки / О.М. Алимов, В.Н. Ємченко. – НАН України. – К. : Ін-т економіки, 2001. – 59 с.

2. Бобровська О.Ю. Забезпечення конкурентоспроможності регіонів у контексті активізації економічного розвитку / О. Ю. Бобровська. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. – 48 с.

3. Ларіна О.Г. Оцінка конкурентоспроможності регіонів в американській та європейській моделі розвитку / О.Г. Ларіна // Науковий вісник ЧДЕІУ. – 2011. – № 2 (10). – С. 54–59.

4. Рой О.М. Система государственного муниципального управления / О.М. Рой. – СПб. : Питер, 2003. – 301 с.

References:

1. Alymov, O.M. *Konkurentospromozhnist nacionalnoyi ekonomiky [Competitiveness of national economy]*. Kyiv : Instytut ekonomiky. 2001. Print.

2. Bobrovska, O. Yu. *Zabezpechennya konkurentospromozhnosti regioniv u konteksti aktyvizaciyi ekonomichnogo rozvytku [Regional competitiveness in the context of enhanced economic development]*. Dnipropetrovsk : DRIDU NADU. 2013. Print.

3. Larina, O.G. "Ocinka konkurentospromozhnosti regioniv v amerykans-kij ta yevropejskij modeli rozvytku [Assessing the competitiveness of regions in the American and European Development Models]". *Naukovyj visnyk ChDEIU* 2 (10) (2011): 54–59. Print.

4. Roy, O.M. *Sistema gosudarstvennogo munitsipal'nogo upravle-niya [System of public municipal administration]*. St. Petersburg : Peter. 2003. Print.